

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดหวานแบบมีสัญลักษณ์ผูกพันในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรในการยอมรับการปลูกข้าวโพดหวาน ตลอดจนศึกษา ปัญหาและแนวทางการพัฒนาส่งเสริมการเกษตรแบบมีสัญลักษณ์ผูกพันของเกษตรกรในจังหวัด เชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ มีจำนวน 197 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างจาก ประชากรเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดหวานแบบมีสัญลักษณ์ผูกพันในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1,316 คน เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ค่าไคสแควร์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดหวาน

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดหวานแบบมีสัญลักษณ์ผูกพันส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.8 มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 41-50 ปี มีอายุเฉลี่ย 46.14 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ระหว่าง ป.1-ป.6 ร้อยละ 87.3 มีประสบการณ์ในการผลิตอยู่ในช่วงระหว่าง 2-3 ปี ร้อยละ 44.7 และมีประสบการณ์ ในการผลิตเฉลี่ย 3.48 ปี

เกษตรกรร้อยละ 69.5 มีขนาดพื้นที่ถือครองน้อยกว่า 5 ไร่ พื้นที่ถือครองเฉลี่ย 4.30 ไร่ และมีเพียงร้อยละ 0.5 เท่านั้นที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 15 ไร่ ร้อยละ 85.3 มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดหวานน้อยกว่า 5 ไร่ พื้นที่ปลูกข้าวโพดหวานเฉลี่ย 3.45 ไร่ ร้อยละ 35.5 มีความถี่ในการปลูกข้าวโพดหวาน 2 ครั้ง/ปี เกษตรกรมีรายได้ในภาคเกษตรเฉลี่ย 44,187.72 บาท/ปี ซึ่งเป็นรายได้จากข้าวโพดหวานและไม้ผล รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 17,504.76 บาท/ปี เป็นรายได้จากการรับจ้าง และรายได้จากการค้าขาย เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินลงทุนในการปลูกข้าวโพดหวานเฉลี่ย 2,145.60 บาท/ไร่ ร้อยละ 59.4 ใช้เงินลงทุนน้อยกว่า 2,000 บาท/ไร่ ร้อยละ 27.4 ใช้เงินทุนระหว่าง 2,001-2,500 บาท/ไร่ สภาพเงินทุนและแหล่งเงินกู้ มีเกษตรกรจำนวน 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.2 กู้เงินมา

จาก ธ.ก.ส. และเกษตรกรจำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 กู้เงินมาจากสหกรณ์ เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนที่ปลูกข้าวโพดหวานเฉลี่ย 2.35 คน ร้อยละ 64.5 มีแรงงานในครัวเรือนที่ปลูกข้าวโพดหวานไม่เกิน 2 คน มีการจ้างแรงงานปลูกข้าวโพดหวานอยู่ระหว่าง 3-5 คนต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 52.3 มีแรงงานจ้างเฉลี่ย 6.01 คน เกษตรกรมีการติดต่อกับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับวงจรการผลิตข้าวโพดหวานเป็นจำนวน 1-2 ครั้งต่อปี หรือร้อยละ 67.0

ส่วนการรับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 1.25 โดยได้รับข่าวสารทางการเกษตรมากที่สุดจากเจ้าหน้าที่บริษัท สื่อที่ได้รับน้อยที่สุดคือ วารสารการเกษตร เกษตรกรมีความพึงพอใจโดยรวมต่อพันธะสัญญาในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 2.18 มีความพึงพอใจมากที่สุด ประเด็นที่บริษัทส่งเจ้าหน้าที่ของบริษัทมาส่งเสริมการปลูกข้าวโพดหวาน โดยได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.65 และประเด็นที่เกษตรกรมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ความพอใจต่อราคาประกันขั้นต่ำที่บริษัทกำหนดให้ โดยได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.60

2. การใช้เทคโนโลยีของเกษตรกรด้านการปลูกข้าวโพดหวาน

การเตรียมดิน เกษตรกร จำนวน 130 ราย มีการเตรียมดินหรือไถจำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 66.0 การยกร่องปลูก เกษตรกร จำนวน 149 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.6 มีการยกร่องปลูกแบบแถวเดี่ยว (กว้าง 75 ซม. ปลูกได้ 1 แถว) ระยะปลูกข้าวโพด เกษตรกรส่วนใหญ่ จำนวน 186 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.4 ใช้ระยะปลูก 75x25 ซม. (1 ต้น/หลุม) อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ เกษตรกรจำนวน 169 รายคิดเป็นร้อยละ 85.8 ใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา 1 กก./ไร่ ร้อยละ 13.7 ใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา 2 กก./ไร่ การใช้เมล็ดพันธุ์ของบริษัท เกษตรกรจำนวน 190 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.4 มีการใช้เมล็ดพันธุ์ของทางบริษัทที่นำมาส่งเสริม และร้อยละ 3.6 ไม่ใช้เมล็ดพันธุ์ของทางบริษัทที่นำมาส่งเสริม การถอนแยกต้นข้าวโพด ร้อยละ 92.9 มีการถอนแยกต้นข้าวโพด ร้อยละ 7.1 ไม่มีการถอนแยก การใส่ปุ๋ยเคมี เกษตรกรร้อยละ 85.3 ใส่ปุ๋ยเคมีจำนวน 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 เกษตรกรร้อยละ 79.7 ใส่ปุ๋ยสูตร 16-20-0 อัตรา 30 กก./ไร่ ครั้งที่ 2 เกษตรกรร้อยละ 91.4 ใส่ปุ๋ยสูตร 46-0-0 หลังจากข้าวโพดมีอายุ 50-55 วัน การให้น้ำ เกษตรกรร้อยละ 76.1 ระบายน้ำ 8-10 ครั้ง ตลอดระยะเวลาการปลูก เกษตรกรร้อยละ 85.8 มีการป้องกันและกำจัดวัชพืชโดยใช้สารเคมีที่กฎหมายอนุญาตให้ใช้ และไม่มีสารพิษตกค้าง เกษตรกรร้อยละ 85.3 มีการใช้เครื่องพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ได้มาตรฐาน และปลอดภัยต่อตัวเกษตรกร การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 59.4 มีการเก็บเกี่ยวข้าวโพดโดยการสังเกตจากสี และร้อยละ 40.6 มีการเก็บเกี่ยวโดยการนับอายุ

3. การยอมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวโพด

ในการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวโพดหวานของเกษตรกรพิจารณาจากการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม โดยคิดจากจำนวนและร้อยละของเกษตรกรที่ปฏิบัติตามคำแนะนำซึ่งสามารถแบ่งการยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำได้เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีจำนวนการยอมรับหรือปฏิบัติตามมากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนเกษตรกร และกลุ่มที่มีการยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำต่ำกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ ดังนี้

1. การยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำมากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนเกษตรกร

1.1 การยกร่องปลูกแบบแถวเดี่ยว (กว้าง 75 ซม. ปลูกได้ 1 แถว)

เกษตรกรมีการยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำในการยกร่องปลูกแบบแถวเดี่ยว(กว้าง 75 ซม. ปลูกได้ 1 แถว) จำนวน 149 คน หรือร้อยละ 75.6

1.2 ระยะปลูกระหว่างต้นและระหว่างแถว (75 x 25 ซม. 1 ต้น/หลุม)

เกษตรกรมีการยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำในการปลูกโดยใช้ระยะปลูกระหว่างต้นและระหว่างแถว (75 x 25 ซม. 1 ต้น/หลุม) จำนวน 186 คน หรือร้อยละ 94.4

1.3 อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์จำนวน 1 กก./ไร่

เกษตรกรมีการยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำในการใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา 1 กก./ไร่ จำนวน 169 คน หรือร้อยละ 85.8

1.4 การใช้เมล็ดพันธุ์ของบริษัท

เกษตรกรมีการยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำในการใช้เมล็ดพันธุ์ของบริษัท จำนวน 190 คน หรือร้อยละ 96.4

1.5 การถอนแยกต้นข้าวโพด

เกษตรกรมีการยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำในการถอนแยกต้นข้าวโพด จำนวน 183 คน หรือร้อยละ 92.9

1.6 การใส่ปุ๋ยเคมีจำนวน 2 ครั้งให้กับต้นข้าวโพด

เกษตรกรมีการยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำในการใส่ปุ๋ยเคมีจำนวน 2 ครั้งให้กับต้นข้าวโพด จำนวน 168 คน หรือร้อยละ 85.3

1.7 การใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 ในอัตรา 30 กก./ไร่ ให้กับต้นข้าวโพด

เกษตรกรมีการยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำในการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 ในอัตรา 30 กก./ไร่ ให้กับต้นข้าวโพด จำนวน 157 คน หรือร้อยละ 79.7

1.8 การใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0 หลังปลูก

เกษตรกรมีการยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำในการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0 หลังจากปลูกข้าวโพด จำนวน 180 คน หรือร้อยละ 91.4

1.9 การให้น้ำแก่ข้าวโพดตลอดระยะเวลาการปลูก จำนวน 8-10 ครั้ง

เกษตรกรมีการยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำในการให้น้ำแก่ข้าวโพดตลอดระยะเวลาการปลูก จำนวน 8-10 ครั้ง จำนวน 150 คน หรือร้อยละ 76.1

1.10 การป้องกันและกำจัดวัชพืช

เกษตรกรมีการยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำในการป้องกันและกำจัดวัชพืชโดยใช้สารเคมีที่กฎหมายอนุญาต และไม่มีสารพิษตกค้าง จำนวน 169 คน หรือร้อยละ 85.8

1.11 การใช้เครื่องพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช

เกษตรกรมีการยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำในการใช้เครื่องพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ได้มาตรฐานและปลอดภัยต่อผู้ใช้ จำนวน 168 คน หรือร้อยละ 85.3

2. การยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำน้อยกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนเกษตรกร

2.1 การเตรียมดินโดยการไถพรวนจำนวน 1 ครั้ง

เกษตรกรมีการยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำในการเตรียมดินโดยการไถพรวนจำนวน 1 ครั้ง จำนวน 130 คน หรือร้อยละ 66.0

2.2 การเก็บเกี่ยวข้าวโพด

เกษตรกรมีการยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำในการเก็บเกี่ยวข้าวโพดโดยสังเกตจากฝัก จำนวน 117 คน หรือร้อยละ 59.4

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ขนาดพื้นที่ถือครอง ความถนัดในการผลิตข้าวโพดหวาน ต่อปี แรงงานในครัวเรือน แรงงานจ้างในการปลูกข้าวโพดหวาน และการติดต่อกับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับวงจรการผลิตข้าวโพดหวานต่อปี มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดหวาน ส่วนปัจจัยอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดหวานแต่อย่างใด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับ ป.1-ป.6 ซึ่งเป็นการศึกษาในภาคบังคับ แสดงว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาค่อนข้างต่ำ เพราะขาดการได้รับการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ในภาคเกษตรเฉลี่ย 44,187.72 บาท/ปี แสดงว่าเกษตรกรมีรายได้ในระดับค่อนข้างต่ำ และมีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 17,504.76 บาท/ปี ซึ่งเป็น

รายได้เสริม แต่ก็พอใช้ในครัวเรือนเท่านั้น เกษตรกรมีการจ้างแรงงานต่อวันเป็นจำนวนมาก ทำให้มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น เกษตรกรจึงมีความจำเป็นต้องกู้เงินลงทุนจากแหล่งอื่นๆ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น เมื่อพิจารณาพื้นที่ทำการเกษตร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 4.30 ไร่ ถือว่ามีพื้นที่รายครัวเรือนค่อนข้างต่ำและพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ทำให้ผลผลิตที่ได้ต่ำ สำหรับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวโพด พิจารณาจากจำนวนและค่าร้อยละที่เกษตรกรปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่บริษัท โดยเรียงลำดับการยอมรับมากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนเกษตรกร ได้แก่ การเตรียมดินโดยการไถพรวนจำนวน 1 ครั้ง เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกมีคุณลักษณะทั่วไปที่ข้าวโพดต้องการคือ ดินร่วนซุย ไม่มีน้ำขัง การยกร่องปลูกแถวเดียวซึ่งสะดวกในการดูแล และง่ายต่อการเก็บเกี่ยว การใช้เมล็ดพันธุ์ของบริษัท ที่บริษัทจัดให้ ซึ่งได้ทำการคัดสรรและเลือกมาอย่างดี การถอนแยกต้นข้าวโพด เพื่อให้ต้นข้าวโพดได้รับสารอาหารและเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ และมีฝักที่อุดมสมบูรณ์ การใส่ปุ๋ยเคมี 2 ครั้ง ครั้งแรก สูตร 16-20-0 ในอัตรา 30 กก.ต่อไร่ และครั้งที่ 2 สูตร 46-0-0 แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรเห็นความสำคัญในการใส่ปุ๋ยให้กับข้าวโพด การให้น้ำแก่ข้าวโพดตลอดระยะเวลาการปลูก จำนวน 8-10 ครั้ง เกษตรกรมีการป้องกันและกำจัดวัชพืชโดยใช้สารเคมีที่กฎหมายอนุญาตให้ใช้ได้ และไม่มีสารพิษตกค้าง รวมถึงมีการใช้เครื่องพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ได้มาตรฐานและปลอดภัยต่อผู้ใช้ การที่เกษตรกรปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของบริษัทเนื่องจากเกษตรกรเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดหวานแบบมีสัญญาผูกพันกับทางบริษัท ซึ่งเป็นสัญญาที่ทำการตกลงไว้ทั้งสองฝ่ายคือเกษตรกรและบริษัท เพราะทั้งเกษตรกรและบริษัทต่างก็ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ดังเช่น ชาติ (2536) ได้ทำการศึกษาแผนงานฟาร์มที่เหมาะสมภายใต้ความเสี่ยงในอำเภอสนทรายจังหวัดเชียงใหม่ ต่อการทำฟาร์มแบบมีสัญญาผูกพัน เปรียบเทียบกับแบบไม่มีสัญญาผูกพันระหว่างโรงงานแปรรูปมันฝรั่งกับกลุ่มเกษตรกร และกลุ่มเกษตรกรกับเกษตรกร สัญญาที่จัดทำขึ้นนี้เป็นลายลักษณ์อักษร มีความชัดเจนในเงื่อนไขของความร่วมมือและบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญาในด้านเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพันมีความแปรปรวนของรายได้สุทธิขั้นต้นที่คาดว่าจะได้รับ (ความเสี่ยง) น้อยกว่าเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบไม่มีสัญญา ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่า การมีสัญญาจะสร้างความมั่นใจให้แก่เกษตรกร และบริษัทที่ทำการส่งเสริมปลูกมันฝรั่ง

ส่วนการปฏิบัติตามคำแนะนำน้อย ได้แก่ การเก็บเกี่ยวข้าวโพดโดยการนับอายุ แต่เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยการสังเกตจากฝัก เนื่องจากเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดหวานมานาน ทำให้สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้จากการสังเกตไหมข้าวโพด แทนการนับอายุ ซึ่งอาจทำให้คลาดเคลื่อนได้ และปฏิบัติตามคำแนะนำของบริษัทได้น้อย

ปัญหา อุปสรรค การปลูกข้าวโพดหวาน

เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.2 ไม่ประสบภัยธรรมชาติ ร้อยละ 17.3 ประสบภัยธรรมชาติ ร้อยละ 67.65 คิดเป็น 23 ราย ระบุประสบภัยแล้ง ร้อยละ 44.12 ระบุพื้นที่เสียหายขนาด 1-5 ไร่ เปอร์เซ็นต์ความเสียหาย ร้อยละ 26.47 ระบุเสียหายในระดับ 31-40% โรค แมลง ศัตรูพืช เกษตรกรร้อยละ 49.8 ประสบปัญหาเรื่องโรค แมลง ศัตรูพืช ร้อยละ 51.02 ระบุโรค แมลง ศัตรูพืชที่พบ คือ หนอนเจาะลำต้น ร้อยละ 31.63 ได้รับความเสียหายอยู่ระหว่าง 1.25-2 ไร่ ร้อยละ 38.78 ระบุความเสียหายในระดับ 21-30% วิธีการกำจัด เกษตรกรร้อยละ 77.4 มีการกำจัดโรค แมลง ศัตรูพืช ร้อยละ 100 โรค แมลง ศัตรูพืชที่พบมากที่สุด คือ หนอนเจาะลำต้น ร้อยละ 83.33 มีการกำจัดโดยใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง ศัตรูพืช สำหรับปัญหาในการปลูกข้าวโพดหวาน เกษตรกร ร้อยละ 76.1 ไม่ประสบปัญหาเรื่องน้ำ ร้อยละ 20.8 ประสบปัญหาเรื่องน้ำ ซึ่งเกษตรกร ร้อยละ 100.0 ระบุว่าน้ำไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และสังคมของ เกษตรกรในการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวโพดหวาน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาส่งเสริม การเกษตรแบบมีสัญญาผูกพันของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถใช้เป็น แนวทางในการปรับปรุงขบวนการส่งเสริม สำหรับเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการอื่นๆ และ ขบวนการผลิตพืชชนิดอื่นๆ ที่มีศักยภาพใกล้เคียงกับข้าวโพดหวาน ตลอดจนสามารถใช้ข้อมูล นี้ไปปรับปรุงแก้ไขหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมได้ ซึ่งจะส่งผลให้มีการใช้เทคโนโลยีในการผลิต พืชให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น เมื่อเกษตรกรมีการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกมาก แล้วก็จะทำให้ได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อเป็นการพัฒนาการปลูก ข้าวโพดหวานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนี้

ด้านปัจจัยการผลิต ปัจจัยการผลิตเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิตข้าวโพดหวานมาก ในการผลิตนั้น เกษตรกรควรมีการศึกษา เพื่อให้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ปัจจัยการผลิตชนิดต่างๆ อย่างดียิ่ง เพื่อใช้ปัจจัยนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ควรมีการวางแผนว่าจะซื้อปัจจัยการผลิตแต่ละ ชนิดที่ไหน จำนวนเท่าใด หรือได้รับการสนับสนุนจากแหล่งไหน เมื่อไรที่จะต้องใช้ปัจจัยชนิดนั้น ใช้ในปริมาณเท่าใด มีวิธีการใช้อย่างไร เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดหวาน โดยศึกษาเฉพาะปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดหวานแบบมีสัญญาผูกพันในจังหวัดเชียงใหม่เพียงจังหวัดเดียวเท่านั้น ผู้วิจัยใคร่เสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการวิจัยให้ขยายผลการศึกษาในหลายจังหวัด เพื่อให้ทราบข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อนำมาเปรียบเทียบว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ และสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายพัฒนาส่งเสริมการเกษตรแบบมีสัญญาผูกพัน สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดหวานแบบมีสัญญาผูกพัน เช่น การศึกษาบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ ต่อการเกษตรแบบมีสัญญาผูกพัน เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการเกษตรในลักษณะเดียวกัน

3. ควรมีการศึกษาถึงการเกษตรแบบมีสัญญาผูกพันกับพืชชนิดอื่นๆ ที่มีแนวโน้มทางการตลาดที่ดี เช่น ถั่วเหลืองฝักสด หน่อไม้ฝรั่ง สับปะรด เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมเกษตรกรอย่างแท้จริง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved